

Hr Kaupo Läänerand
Merenduse ja veekeskonna asekanstler
Kliimaministeerium
Suur-Ameerika 1
10122 Tallinn
info@kliimaministeerium.ee

Teie: 16.10.2024 nr 17-12/24/4395-2
Meie: 01.11.2024 nr 2-2/164

Veeteenuse lepingutest ja teenuse peatamisest

Saatsite 16.10.2024 oma kirjaga selgitused ÜVVKS §-s 42 sätestatud ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni teenuse osutamise lepingu täitmise peatamise ja ülesütlemise aluste kohta. Märkite oma kirjas, et esiteks peaks nende aluste kohaldamiseks olema teenusleping kehtiv ning ÜVVKS §-s 42 lg 6 osas on tegemist ammendava loeteluga kriteeriumitest, mis võimaldavad lepingut üles öelda. Lisaks nimetatule kohalduvad lepingu ülesütlemisele võlaõigusseadusest tulenevad alused.

Kaasomanikega võivad tekkida vaidlused tegelikult juba lepingute sõlmimise faasis. Näiteks kui on kaks kaasomanikku (50:50 omandiga) ja üks ei soovi teenuslepingut allkirjastada, siis tekib olukord, kus üks kaasomanik, kes tegelikult on õigustatud saama veeteenust, ei saa veeteenust seetõttu, kuna teine kaasomanik on pahatahtlik ning lepingut sõlmida ei soovi. Teine sarnane näide tekib olukorras, kui tarbimiskohaks on korteriühistu, millel puudub valitud juhatus ehk korteriühistu esindusõigus on kõikidel korteriomandi omanikel ühiselt koos. Kui teenusleping on vaid osade omanike poolt allkirjastatud, on leping tühine ehk puudub õiguslik alus veeteenust osutada. Palume konkreetseid ettepanekuid, mida vee-ettevõtja sellises olukorras teha saab või tegema peaks.

Lisaks tekkisid meil veel täiendavad küsimused teenuslepingutega seoses:

1. Enne 01.07.2023 kehtinud ÜVVKS § 8 lg-st 41 tulenevalt ei olnud võimalik teenuse osutamist katkestada, kui vee-ettevõtte ja kliendi vahel puudus kirjalik leping, kuid vee-ettevõtte esitas regulaarselt tarbitud teenuse eest kliendile arveid ning klient oli arved õigeaegselt tasunud. Kehtiva ÜVVKS kohaselt osutatakse teenust kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis sõlmitud lepingu alusel ja kui selline leping puudub, on tegemist ebaseadusliku teenuse kasutamisega. Kas veeteenuse osutamise võib tarbijale katkestada, kui ta jätkuvalt lepingu sõlmimisest keeldub (puudub õiguslik alus teenuse saamiseks)?
2. ÜVVKS kohaselt teenuslepingu täitmise peatamine või selle ülesütlemine ehk mõlemal juhul praktiliselt veeteenuse lõpetamine (teenuse ühenduse sulgemine) tarbijale ei too seaduse kohaselt kaasa kohustust teavitada sellest kohalikkude omavalitust. ÜVVKS § 42 lg 9 kohaselt kohaliku omavalitsuse üksus tagab füüsilisele isikule elamiseks vajaliku joogivee kättesaadavuse muul viisil, kui isikul puudub elamiseks vajaliku joogivee miinimumkogus.

Isikule saab sellisel juhul tagada juurdepääsu avalikele veevõtukohtadele või kasutada muid alternatiivseid kohti (nt avalikud asutused), kust on isikul võimalik joogivett saada. Seejuures on viide toodud ka ÜVVKS § 42 lg 6 p-le 6, mis on teenuslepingu ülesütlemise aluseks ebaseadusliku veeteenuse kasutamisel.

Samas kliimaministri 06.03.2024 määrus nr 15 „Ebaseaduslikult kasutatud ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni teenuse mahu ning maksumuse määramise kord“ sisaldab mõistet „*ebaseaduslik ühendus*“. Määruse nr 15 § 3 lg 1 p-i 7 kohaselt aktis tuleb märkida informatsioon ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni teenuse osutamise lepingu tingimuste rikkumise ja teenuse ühenduse katkestamise kohta juhul, kui teenuse osutamise leping on sõlmitud. See peaks sellisel juhul puudutama teenuslepingu ülesütlemist ÜVVKS § 42 lg 6 p 6 alusel. Samas kui on tegemist sellise ebaseadusliku teenuse kasutamisega, kus teenuslepingut sõlmitud ei ole või on ehitatud omavoliliselt ühendus ühisveevärgiga (toimub tegevus, mille eesmärk on kasutada teenust selle eest tasu maksmata), on määruse nr 15 § 3 lg 5 alusel ebaseadusliku ühisveevärgi ühenduse katkestamine vee-ettevõtja poolt lubatud pärast seda, kui on ebaseadusliku ühenduse tuvastamisest ja katkestamise vajadusest vee-ettevõtja teavitanud kohaliku omavalitsuse üksust, kellele on antud mõistlik tähtaeg ebaseadusliku ühenduse kaudu teenust tarbinud isikutele puhta joogivee kättesaadavuse korraldamiseks muul viisil vastavalt veeseaduse §-s 88 sätestatule. Ühiskanalisatsiooni ühenduse katkestamine on lubatud pärast seda, kui on tagatud keskkonna saastumise vältimine.

Algselt oli määruses nr 15 sätestatud ainult kanalisatsiooni ühenduse katkestamise erisus, hiljem ka veeühenduse katkestamise osa. Väljavõtte määruse nr 15 seletuskirjast: „*.../ võib akti koostaja ehk vee-ettevõtja esindaja ebaseadusliku teenuse kasutamise tuvastamisel katkestada ebaseadusliku ühisveevärgi ühenduse alles siis, kui on ebaseadusliku ühenduse tuvastamisest ja katkestamise vajadusest teavitanud kohaliku omavalitsuse üksust, kellele on antud mõistlik tähtaeg ebaseadusliku ühenduse kaudu teenust tarbinud isikutele puhta joogivee kättesaadavuse korraldamiseks muul viisil vastavalt veeseaduse § 88 sätestatule. Antud säte on vajalik selleks, et kohalikul omavalitsusel oleks piisavalt aega sellistele inimestele alternatiivse puhta joogivee saamise võimaluse korraldamiseks, kuivõrd puhas joogivesi on inimõigus.*“

Ebaseadusliku teenuse kasutamise tuvastamisel tuleb kohalikul omavalitsusel elanikke nõustada ning neid teavitada, mh ka erinevatest toetuste võimalustest nõuetele vastavate veesüsteemide rajamiseks või nendega liitumiseks. Nõuetekohase teenuslepingu sõlmimine peaks olema alati eelistatud lõpplahendus ebaseadusliku ühenduse tuvastamisel. Eeltoodu viitab aga sellele, et määruse nr 15 § 3 lg 5 puudutab olukorda, **kus kasutatakse teenust ebaseaduslikult**, ehk on ehitatud omavoliline ühendus ühisveevärgiga. Kusjuures võrreldes ÜVVKS § 49 lg-ga 9, käsitleb seadus ainult füüsilisi isikuid, aga määruse nr 15 § 3 lg 5 kõiki isikuid – st ka juriidilisi isikuid.

Kas eeltoodust võib järeldada, et kohalikku omavalitsust ei pea teavitama, kui tegemist on teenuslepingu ülesütlemisega, sh seetõttu, et on toimunud ebaseaduslik teenuse kasutamine (näiteks enne veearvestit on ehitatud veevõttu võimaldav ühendus, mis võimaldab veevõttu ilma seda mõõtmata, arvesti plommide rikkumine vms)? Kui aga on tegemist ebaseadusliku ühenduse avastamisega, mille kaudu on toimunud ebaseaduslik teenuse kasutamine (näiteks ühendus on ehitatud liitumislepinguta, puudub teenusleping), siis tuleb ühenduse katkestamisest kohalikku omavalitsust teavitada? Palume selles osas täiendavaid selgitusi.

3. Kui teenuslepingu täitmine on peatatud ja ühendus suletud (peakraan suletud) ning tarbija avab omavalitselt peakraani, kas peaks järgnema ebaseadusliku teenuse kasutamise menetlus või vee-ettevõtjal on õigus peakraan sulgeda ilma igasuguse teateta?

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Raili Kärmas
Tegevjuht

Koopia: Justiitsministeerium